

Monsterstudie toont aan: ongelijkheid neemt wereldwijd extreme vormen aan - Economie

Door: Koen Haegens

Kleine groep plukt de vruchten van de globalisering

De ongelijkheid neemt wereldwijd extreme vormen aan. Weliswaar is de mondiale economie sinds 1980 fors gegroeid, maar van dat extra inkomen heeft de rijkste 0,1 procent van de wereldbevolking net zo'n groot deel naar zich toe weten te trekken als de armste 50 procent. Daarmee wordt de vrees bevestigd dat vooral een kleine groep de vruchten plukt van de globalisering.

14 december 2017, 22:57

Dat blijkt uit het eerste World Inequality Report dat donderdag gepresenteerd is in Parijs door onder anderen de Franse econoom Thomas Piketty. De monsterstudie, waarvoor ruim honderd onderzoekers gegevens verzamelden op alle continenten, verschijnt vier jaar nadat diens vuistdikke bestseller *Kapitaal in de 21ste eeuw* de groeiende ongelijkheid op de kaart heeft gezet.

Nederland komt er goed af. Qua inkomensgelijkheid is het volgens een van de grafieken in het rapport zelfs koploper, nipt vóór de Scandinavische landen. Dit wil overigens niet zeggen dat de Nederlander in het Piketty-paradijs leeft. Daarvoor zijn de vermogens - van spaargeld tot onroerend goed tot aandelen - veel te ongelijk verdeeld.

Het zorgwekkendst is de situatie in de Verenigde Staten. Ook in India, Rusland en het relatief egalitaire China is de inkomensongelijkheid sinds 1980 razendsnel toegenomen. Deze landen schuiven op naar het recordniveau van het Midden-Oosten. Daar strijkt de rijkste 10 procent van de inwoners 61 procent van het nationale inkomen op. In Europa is dat veel minder: 37 procent.

Bas van Bavel, economisch historicus aan de Universiteit Utrecht en specialist op het gebied van ongelijkheid in Nederland, toont zich enthousiast over de studie. 'Geweldig werk. Juist omdat cijfers bij elkaar zijn gebracht over de ongelijkheid in delen van de wereld waarover we veel minder wisten, zoals het Midden-Oosten, China en Latijns-Amerika.' Piketty's oorspronkelijke onderzoek beperkte zich grotendeels tot de rijke westerse landen.

Er is nog een onderscheid met Piketty's klassieker. Wat opvalt is de hoop die in de nieuwe studie doorklinkt. 'De ongelijkheid tussen werelddelen verschilt enorm', constateren de onderzoekers. Vooral de vergelijking tussen de VS en Europa springt in het oog. In 1980 was de inkomensongelijkheid er vrijwel identiek. Nu gaapt er een kloof. Er valt dus wat te kiezen. Zouden alle landen het Europese voorbeeld van de afgelopen drie decennia volgen, rekenen de onderzoekers voor, dan kan het inkomen van de armste helft van de wereldbevolking in 2050 verdriedubbeld zijn, van gemiddeld 3.100 euro nu naar 9.100. Imiteren ze daarentegen de VS, dan valt het eindresultaat heel wat kariger uit: gemiddeld 4.500 euro.

Veel meer dan in het eerdere werk van Piketty staat dit keer de invloed van politieke keuzen en instituties centraal, denkt ook Van Bavel. 'Hoe progressief het belastingstelsel is, welke kansen het onderwijs biedt - dat maakt echt heel veel uit. Hiermee tonen deze economen dat de groeiende ongelijkheid niet onontkoombaar is. We kunnen dit ombuigen, ook al zal dat buitengewoon moeilijk worden.'

In dat kader heeft Piketty al gewaarschuwd voor de ook in Europa dalende winstbelasting. In een verwoede poging het internationale bedrijfsleven binnen hun grenzen te lokken, troeven landen elkaar af met steeds lagere tarieven. Het gevolg is wel dat zij steeds minder instrumenten in handen krijgen om de welvaart te herverdelen.